

Jaarverslag 2018

I. Bestuursverslag

1. Samenvatting

In heel 2018 heeft het bestuur van de Icewhale Foundation (IWF) veel enthousiasme ondervonden van uiteenlopende partijen, publiek en privaat, in binnen- en buitenland, voor het plan om door middel van onderzoek aan de Ijswalvis in de Fram-straat meer over de walvis, diens gedrag en de relatie tot het ecosysteem en menselijke activiteiten te weten komen. Ook het voornemen om hierbij zo intensief mogelijk het publiek te betrekken sloeg aan, alsmede het doel om op basis van meer kennis en breder draagvlak te zoeken naar mogelijkheden om de arctische ontwikkelingen in goede banen te helpen leiden, bijvoorbeeld met Marine Protected Area's (MPA's).

In het kalenderjaar kon IWF grotendeels de voornemens van het beleidsplan voor 2018 uitvoeren. Hoogtepunten waren:

- De toezegging van 138.000 euro subsidie door NWO, uit het polair programma van de Topsector Water&Maritiem, aan het Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee (NIOZ) als penvoerder. Hierbij fungeerde IWF als projectleider voor, in hoofdzaak, het basisontwerp en de haalbaarheidsstudie van het expeditievaartuig MARVEL (Modular Arctic Research Vessel).
- De oprichting en eerste vergadering van de Wetenschappelijke Adviesraad (WAR).
- De verantwoordingsconferentie op 28 september bij NWO, waarbij het basisontwerp en de haalbaarheidsstudie van MARVEL werden gepresenteerd.
- De organisatie van een wetenschappelijke sessie over de Bowhead Whale, met hulp van het Wereld Natuur Fonds, tijdens het Arctic Biodiversity Congress in oktober 2018 te Rovaniemi, Finland, in aanwezigheid van prominente Bowhead Whale onderzoekers uit zeven landen.
- De vermelding van MARVEL in de Nederlandse pagina van het handboek behorend bij de 2nd Arctic Ministerial in oktober te Berlijn, waarbij Nederland werd vertegenwoordigd door de Minister van OCW.

Aan het eind van het kalenderjaar werd fase 1, het ontwerp en de haalbaarheidsstudie van MARVEL, afgesloten met de conclusie dat het expeditieschip voor een relatief laag bedrag kan worden gebouwd en dat het technisch mogelijk is om daarmee in de poolnacht vijf maanden autonoom te verblijven met een beperkte bemanning. De WAR stimuleerde IWF om met behoud van de focus van het project op de Ijswalvis, tegelijkertijd ook op hoofdlijnen een multidisciplinair onderzoeksprogramma (ADMIRE: Arctic Drift Multidisciplinary Research Expeditions) te ontwerpen om de Nederlandse Arctische onderzoeksgemeenschap breed te betrekken. Op advies van de WAR zag IWF af van het oorspronkelijke plan om de expedities te organiseren als landenestafette en in plaats daarvan als een serie Nederlandse expedities – wel met internationale wetenschappelijke samenwerking.

IWF maakte geen vorderingen met het verkrijgen van toezeggingen rond sponsoring en rond het huisvesten van het voorziene *ground control station*. Deze aspecten vormen zodoende de primaire focus van fase 2, in 2019, waarbij ook de publiciteit rond het project zal worden opgeschroefd.

2. Governance: Bestuur en WAR

Het bestuur vergaderde in 2018 tien keer. In de februarivergadering werd het bestuur uitgebreid met Dick Veen, zodat het eind 2018 uit vier personen bestond met, naast Dick, Herman Sips (voorzitter), Jolande de Jonge (penningmeester) en Erik van de Linde (secretaris). Cees van de Guchte fungeerde als onafhankelijk adviseur van het bestuur, vooral gelet op internationale zaken. Gedurende enkele maanden na de zomer is het bestuur bijgestaan door Elske Rotshuizen (stagiair), vooral toewerkend naar de conferentie op 28 september.

De WAR vergaderde een keer. Eind 2018 bestond de WAR uit prof. dr. Gert-Jan Reichart - NIOZ /UU, prof. dr. Tinka Murk – WUR, prof. dr. Richard Bintanja - KNMI/RUG, prof. dr. Per Palsböll – RUG, dr. Hans Slabbekoorn – LU en em. prof. dr. Louwrens Hacquebord – RUG.

3. MARVEL

Het basisontwerp en de haalbaarheidsstudie van het expeditievaartuig, het Modular Arctic Research Vessel (MARVEL) werd mogelijk door een subsidie van het polair programma van de Topsector Water & Maritiem. Deze werd toegekend aan het Nederlands Instituut voor het Onderzoek der Zee (NIOZ). Het NIOZ fungeerde als penvoerder. IWF trad op als projectleider. De uitvoering geschiedde door Conoship (Groningen) en de TU Delft. Masterstudent Luigi Fortunato vervulde hierbij een pendelfunctie en aan het eind van het jaar is hij op zijn scriptie afgestudeerd. Herman Sips overlegde op tweewekelijkse basis met Conoship en, minder frequent, met de door Conoship ingehuurd consultants Wim Jolles en Klaus Harnvig.

Van de werkzaamheden werden inhoudelijke en financiële rapportages opgeleverd. Inhoudelijk was het resultaat dat het mogelijk is om voor een beperkt bedrag het expeditieschip te bouwen van <30 meter met een gewicht van <500GT met de benodigde ijsclassificaties. Het schip kan autonoom gedurende vijf maanden in het poolijszone verblijven en veilig in Longyearbyen terugkeren.

4. ADMIRE

In de loop van 2018 werden de contouren van het wetenschappelijk programma Arctic Drift Multidisciplinary Icewhale Research Expeditions (ADMIRE) getrokken. In 2019 zal het na commentaar van de WAR worden geproduceerd in een vorm die kan worden voorgelegd aan wetenschappers en onderzoeksgroepen.

5. Hydrofonie

TNO zette in overleg met IWF een pilotproject op waarbij Tim Hallegraef en Joey Koopman, studenten van de Haagse Hogeschool (locatie Delft) onder leiding van Frans Peter Lam aan de slag gingen met militaire hydrofonie-apparatuur om na te gaan in hoeverre deze zou kunnen worden omgebouwd voor de doelen van IWF. De uitkomsten waren veelbelovend. Voor vervolgonderzoek heeft IWF een offerteverzoek opgesteld. Dit spoor kan worden vervolgd indien er budget beschikbaar is.

6. Internationale conferenties

Naast vele presentaties van IWF in het binnenland zijn drie internationale conferenties vermeldenswaardig waar IWF aan deelnam.

Herman Sips nam op 19 juni deel aan de polar 2018 conferentie te Davos, Zwitserland. Hij ontmoette daar onder andere Kate Stafford, eerste auteur van de publicatie die het Icewhale-project heeft getriggerd, "Spitsbergen's endangered Bowhead whales sing through the Polar Night", en een keur aan andere buitenlandse en binnenlandse onderzoekers.

Herman Sips en Erik van de Linde namen deel aan het Arctic Biodiversity Congress van 9-11 oktober te Rovaniemi, Finland. Hoofddoel was de speciale sessie over de Bowhead whale, georganiseerd met veel hulp van Gert Polet, arctisch expert van het Wereld Natuur Fonds (WNF). Gert en Erik traden op als co-chairs. Er waren zeven bowhead whale researchers, waaronder Kit Kovacs van het Norwegian Polar Institute die veel onderzoek aan de walvissen in de Fram-straat heeft gedaan. Al deze onderzoekers brachten resultaten van hun onderzoek aan verschillende populaties van de Bowhead whale. Herman Sips presenteerde de plannen van IWF. Deze plannen werden door de experts kritisch opbouwend bejegend. De grootste bedreiging van de Bowhead whale op dit moment blijkt de Orca te zijn in

combinatie met afnemende ijsbedekkingsgraad. Het poolijs is vereist als bescherming voor de Bowhead whale tegen Orca-aanvallen.

De derde internationale conferentie vond plaats van 10 – 14 september in Scheveningen en werd georganiseerd door Frans Peter Lam van TNO. Het betrof de 6^e internationale meeting over 'Effects of Sound in the Ocean on Marine Mammals' (ESOMM) conferentie, gericht op effecten van door menselijke activiteiten geproduceerd geluid op uiteenlopende soorten walvissen en dolfijnen. Aan de conferentie werd met een poster van MARVEL deelgenomen door Jolande de Jonge, Herman Sips en Erik van de Linde, waarbij zij elkaar aflosten.

7. Verantwoordingsconferentie IWF

Op 28 september organiseerde IWF bij een middagconferentie waaraan 60 personen deelnamen. Op de conferentie werden na de aangescherpte voornemens van IWF de resultaten gepresenteerd van het basisontwerp en de haalbaarheidsstudie tegen de achtergrond van bescherming van het Arctische milieu en het wetenschappelijk perspectief. Bij de conferentie werden de eerste exemplaren uitgedeeld van een fraaie Engelstalige brochure van IWF en kregen de deelnemers een 'pin' van de Icewhale foundation. Ook vond tijdens de conferentie de lancering van de website plaats. Hoofdelementen van het programma waren:

- Ijswalvis-expedities. Naar een witte plek op de kaart. Herman Sips, Icewhale Foundation
- Arctic Conservation. Botsende belangen in goede banen. Gert Polet, WWF Netherlands
- Drijfsvaartuig MARVEL. Haalbaarheid en ontwerp. Guus van der Bles, Conoship International
- Ijswalvis-onderzoek. Wetenschappelijk perspectief. Tinka Murk, Wageningen University & Research en lid van de WAR

Het programma werd artistiek – muzikaal opgeluisterd door het duo Margo & Henning. Bij de discussie tijdens en na afloop van de conferentie werd andermaal veel enthousiasme ervaren, Een speciaal woord van dank was bestemd door de directeur van het polair programma van NWO, Dick van der Kroef, niet alleen als gastheer van de middag, maar ook voor zijn niet aflatende hulp aan IWF.

8. Vooruitblik 2019-2020

IWF zal in 2019 voorbereid moeten zijn op een 'reality check', want 2018 gaf aan dat bij fondsenwerving de nodige hindernissen ondervonden zullen worden. Zonder de benodigde middelen kan MARVEL niet gebouwd worden, zodat de basis onder expedities wegvalt. Uitgangspunt blijft dat, als eenmaal het schip gebouwd kan worden, de middelen voor de expedities zelf sneller gerealiseerd kunnen worden.

In 2018 nam het aantal media-uitingen over de relatief snel opwarmende noordpoolomgeving opvallend toe. Dit onderstreept het belang van de Icewhale Research Expeditions. Tegelijkertijd is 2019 het jaar van de grote poolwinterexpeditie MOSAIC met de Duitse Polar Stern van het Duitse Alfred Wegener Institute. Nederland doet hier intensief aan mee. Het zal niet gemakkelijk zijn voor IWF om tegen deze achtergrond zodanig de aandacht te trekken dat deze zich vertaalt in klinkende munt.

II. Financiële verantwoording

Jaarrekening 2018

De jaarrekening is opgemaakt onder toepassing van de Richtlijn voor de jaarverslaglegging 650 Fondsenwervende instellingen.

BALANS PER 31 DECEMBER 2018

ACTIVA	31-12-2018	31-12-2017
Liquide middelen	8.115	350
Vorderingen	4.172	
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
Totaal Activa	12.287	350
PASSIVA		
<i>Reserves en fondsen</i>		
- overige reserves	3.196	
<i>Voorzieningen</i>		
- Kortlopende schulden	9.091	
	<hr/> <hr/>	
Totaal Passiva	12.287	

Toelichting op de Balans per 31 december 2018

Activa

De liquide middelen betreft het saldo op de Triodosbank. De vordering betreffen een factuur aan het NIOZ voor de bijdrage van de IWF aan de Feasibility Study and Basic Design MARVEL.

Passiva

De reserves zijn vrij besteedbare middelen voor de stichting. De kortlopende schulden betreffen uitgaven die door voor de IWF in 2018 zijn gedaan en nog moeten worden vergoed.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	Werkelijk 2018	Begroot 2018	Werkelijk 2017
BATEN			
Baten van particulieren	5.592	1.500	750
Baten subsidies van overheden	13.482	20.000	
Som van de geworven baten	19.075	21.500	750
LASTEN			
Besteed aan doelstelling		20.000	
- Expeditie	4.331		
- Onderzoek	4.812		
- Voorlichting en publiekscommunicatie	4.723		
Wervingskosten	1.441	1.000	
Kosten beheer en administratie	101	150	
Som van de lasten	15.409	21.150	
Saldo voor financiële baten en lasten	3.666	350	
Saldo financiële baten en lasten	78		
Saldo van baten en lasten	3.588	350	
Bestemming saldo van baten en lasten:			
- overige reserve	3.588		

Toelichting op de Staat van Baten en Lasten over 2018

Baten

De baten van particulieren zijn afkomstig van enkele schenkingen aan de stichting.

Door NWO is in 2018 138.000 euro beschikbaar gesteld aan het NIOZ voor een haalbaarheidsstudie naar de MARVEL, het onderzoek vaartuig van de IWF. Een bedrag ter grote van 18.000 euro kon worden besteed door de IWF als bijdrage aan de haalbaarheidsstudie. In 2018 is door NIOZ 13.482 euro uitgekeerd aan de IWF. Nog eens 4.172 euro is in 2019 uitbetaald, dit is als vordering in de Balans opgenomen.

Lasten

Besteed aan doelstelling.

Er zijn een drietal doelstelling te onderscheiden voor de stichting.

Expeditie. In 2018 heeft het accent gelegen op de haalbaarheidsstudie voor de MARVEL. Een bijdrage hieraan is geleverd door te participeren in het ontwerpteam, stagevergoeding aan een TUD-student en het organiseren van bijeenkomsten.

Onderzoek. In 2018 is de basis gelegd voor een (internationaal)netwerk van wetenschappers met als doel een breed draagvlak voor het onderzoek te creëren en een excellente aanpak. Hiertoe is geparticipeerd in enkele nationale en internationale bijeenkomsten.

Voorlichting. Publieksparticipatie en bewustwording van de Ijswalvis als uniek dier is een belangrijke doelstelling die echter pas in een latere fase meer invulling krijgt. In 2018 is hier vooral aandacht aan besteed door het maken van een website (voor de helft aan Voorlichting toebedeeld en voor de helft aan Wervingskosten), een brochure en een grote bijeenkomst in september.

Wervingskosten en Beheer en administratie.

In 2018 is nog weinig activiteit ondernomen aan fondsenwerving, daar een eerste stap de haalbaarheid van de MARVEL betrof. De helft van het bouwen van een website is aan wervingskosten toebedeeld, tevens is 'Icewhale' als merknaam geregistreerd.

Administratiekosten bestaan uit postzegels, enveloppen en briefpapier.

De Triodos bank heeft 78 euro in kosten gebracht voor de zakelijke rekening.